

יהדות

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	— דינים	- (8x8)	- 64 נקודות
פרק שני	— מחשבה ומוסר	- (9x4)	- <u>36 נקודות</u>
סך הכול			- 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, רשמו "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (64 נקודות)

ענו על שמונה מן השאלות 1-10.

בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה 8 נקודות).

1. מלאכת בורר

- א. מהם שלושת התנאים שצריכים להתקיים כדי שיהיה מותר לברור בשבת? (3 נקודות)
- ב. הסבירו מדוע קילוף ביצים אינו נחשב לברירה. (2 נקודות)
- ג. האם מותר להסיר את העור שמעל בשר העוף כדי לאכול את בשר העוף לאחר זמן? בתשובתכם התייחסו לשני מצבים. (3 נקודות)

2. מלאכת האופה והמבשל

- א. האם בשבת מותר להניח מכסה על סיר שעומד על האש? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות ונמקו אותה. (2 נקודות)
- ב. באיזה תנאי מותר בשבת לחמם בכלי ראשון תבשיל יבש שמבושל כל צרכו? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)
- ג. הסבירו את המושגים הבאים:
 - (1) מאכל בן דרוסאי
 - (2) כירה שאינה גרופה או קטומה
 (4 נקודות)

3. מלאכת המכבה

- א. לאיזה צורך מותר לכבות שרפה בשבת, ולאיזה צורך אסור לעשות זאת? (2 נקודות)
- ב. "בגד שאחזה בו האש מותר לשפוך סביב המקום שבווערת בו האש משקים שונים".
 - (1) כתבו אילו משקים מותר לשפוך סביב אש שאחזה בבגד, ואיזה משקה אסור לשפוך.
 - (2) הסבירו מדוע יש הבדל בין המשקים בעניין זה. (3 נקודות)
- ג. כתבו למי אסור להוציא חפצים מבית בוער כדי להצילם מהאש, ולמי מותר לעשות זאת. נמקו את תשובתכם. (3 נקודות)

4. מלאכת המכה בפטיש

- א. מדוע המפריש תרומות ומעשרות בשבת עובר על מלאכת המכה בפטיש? (2 נקודות)
- ב. האם מותר להשחיל בבגד חגורה בשבת? בתשובתכם התייחסו לשני מצבים. (2 נקודות)
- ג. לגבי כל אחד מהאיסורים (1)-(2) כתבו האם הוא אסור מהתורה או מדברי חכמים, ואת הטעם לאיסור.
 - (1) לשחות בים
 - (2) למחוא כפיים
 (4 נקודות)

5. דיני ערב פסח

א. לגבי כל אחת מהפעולות (1)-(4) כתבו עד מתי מותר לעשותה בערב פסח:

- (1) לאכול חמץ
- (2) ליהנות מחמץ
- (3) לעשות מלאכה
- (4) להסתפר

(4 נקודות)

- ב. אסור לתת לילד קטן לאכול מצה בערב פסח. מהי ההגדרה של "קטן" לעניין זה? (2 נקודות)
- ג. כתבו שני שינויים בתפילת שחרית של ערב פסח. (2 נקודות)

6. דיני חודש אלול

א. מדוע הימים שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים הם "ימי רצון"? (2 נקודות)

ב. "נוהגין לתקוע שופר בחודש זה".

(1) מהו הטעם למנהג זה?

(2) מתי לא מקיימים מנהג זה? הסבירו מדוע.

(3 נקודות)

- ג. יש הנוהגים להוסיף לתפילה את המזמור "לדוד ה' אורי וישעי" מראש חודש אלול ועד להושענא רבה. הסבירו מדוע הם נוהגים כך. (3 נקודות)

7. הלכות חנוכה

א. מדוע שמונת הימים שמתחילים בכ"ה בכסלו נקראים "חנוכה"? כתבו שני טעמים. (2 נקודות)

ב. כתבו שתי הלכות שנוהגות בחנוכה משום "פרסומי ניסא". (3 נקודות)

- ג. כיצד ינהג מי ששכח לומר "על הנסים" בתפילת "שמונה עשרה"? בתשובתכם התייחסו לשני מצבים. (3 נקודות)

8. הלכות פורים

א. מדוע תקנו חכמים להרבות בשתיית יין בפורים? (2 נקודות)

ב. בעניין חיוב שתיית יין בפורים נאמר הכלל "וכל מעשיו יהיו לשם שמים".

איזו הלכה נפסקה על פי הכלל הזה? (2 נקודות)

ג. ב"ד באדר חל פורים דפרזות, ובט"ו באדר חל פורים בערים מוקפות חומה.

(1) האם מותר לערוך חתונות בימים האלה? נמקו את תשובתכם.

(2) כתבו שתי הלכות שנוהגות בערי הפרזות ביום ט"ו באדר ואינן נוהגות בימי חול רגילים.

(4 נקודות)

9. הלכות מצוות התלויות בארץ

א. כתבו כיצד יש לנהוג היום במעשרות האלה:

- (1) מעשר ראשון
- (2) מעשר שני מחוץ לירושלים
- (3) מעשר עני
- (6 נקודות)

ב. "כשנתמלאה המטבע שהקציב לפדיון מעשר שני... יחללה...".

הסבירו משפט זה. (2 נקודות)

10. דין נטע רבעי

- א. אילו פירות הם "רבעי"? בתשובתכם התייחסו לתאריכים בלוח השנה ולחשבון השנים של העץ. (2 נקודות)
- ב. איזו קדושה יש לפירות "רבעי"? (2 נקודות)
- ג. בזמן הזה, כיצד יש לנהוג בפירות "רבעי", וכיצד יש לנהוג ב"ספק רבעי"? (4 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (36 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 11-16.
בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה 9 נקודות).

11. פרקי אבות, פרק ב', משנה ט'

- א. הסבירו כיצד מבאר רבי עובדיה מברטנורה את שלושת המושגים: עין טובה, חבר טוב, שכן טוב. (3 נקודות)
- ב. על פי רבי עובדיה מברטנורה, הסבירו מדוע שאל התנא "איזוהי דרך רעה", הרי אפשר להסיק זאת מהיפוכה של הדרך הישרה? בתשובתכם התייחסו לדוגמה שר"ע מברטנורה מביא בהסברו. (3 נקודות)
- ג. הסבירו מדוע "הלווה ואינו משלם" הוא היפך "הרואה את הנולד". (3 נקודות)

12. רבינו בחיי, "חובות הלבבות", שער התשובה, הקדמה

- א. "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, אשרי... לא יחשוב לו ה' עוון"
(1) לאילו שני סוגי צדיקים מתייחס דוד המלך בכל אחד משני חלקי הפסוק?
(2) מעלתו של איזה משני סוגי הצדיקים הללו גדולה יותר? נמקו את תשובתכם. (4 נקודות)
- ב. כתבו שלוש סיבות אפשריות להתרחקות האדם מעבודת הבורא. (3 נקודות)
- ג. כתבו שני דברים שבהם הקב"ה מסייע לאדם להגיע לתשובה. (2 נקודות)

13. רמח"ל, מסילת ישרים, פרק ד'

- "יש בהתבוננות הזה (על חומרת העבודה שהאדם חייב בה, ועומק הדין עליה) הערות הערות בהדרגה: לשלמי הדעת, ולפחותים מהם ולהמון העם כולו".
- א. הסבירו כיצד מתוך ההתבוננות הזאת יגיעו שלמי הדעת אל מידת הזהירות. (3 נקודות)
 - ב. הסבירו כיצד מתוך ההתבוננות הזאת יגיע המון העם אל מידת הזהירות. (3 נקודות)
 - ג. רמח"ל כתב כי יש פתאים שטוענים שאין צורך להתייגע בחסידות ודי להם שלא יהיו מהרשעים הנידונים בגיהנום.
הסבירו כיצד רמח"ל דוחה את טענתם. (3 נקודות)

14. ספר החינוך, מצוות הלוואה לעני

- א. מדוע מצוות הלוואה לעני קודמת למצוות צדקה? (2 נקודות)
- ב. מדוע אין הקב"ה מפרנס את העניים? כתבו שני טעמים. (4 נקודות)
- ג. "אם כסף תלווה את עמיי" (שמות כ"ב, כ"ד)
הסבירו את הקושי בפסוק זה, וכיצד פתרו חז"ל קושי זה. (3 נקודות)

15. הרב דסלר, קונטרס החסד

- א. "שני הכוחות האלה – הנתינה והנטילה – הם שורשי כל המידות וכל המעשים. ויש לך לדעת שאין דרך ממוצע בזה..." (פרק א')
- הסבירו את כוונת הרב דסלר במלים "שאין דרך ממוצע בזה". (3 נקודות)
- ב. כתבו מה מאפיין את המשא והמתן הרע, ואת שני הדוגמאות שהרב דסלר מביא לכך. (3 נקודות)
- ג. הרב דסלר כותב על בעלי המשא והמתן הרע ש"גם המעט אשר יתנו אין שרשו בטוב". הסבירו מדוע אפילו נתינתם באה מכוח הנטילה. (3 נקודות)

16. המבי"ט, בית אלוקים, שער התפילה

- א. לפי המבי"ט, מהן התועלות בתפילה שלא התקבלה? כתבו את ההוכחות שמביא המבי"ט לדבריו ממשנה רבנו. (4 נקודות)
- ב. "צריכים אנו לבאר עניין תפילת ביאת הגואל, שאנו מתפללים... ואין אנחנו נענים..."
- (1) לפי המבי"ט, מדוע הייתה צריכה תפילה זו להיענות?
- (2) כתבו שני דברים הכרחיים, כדי שתפילת הגאולה תענה. (5 נקודות)

בהצלחה